

उद्देश्य मन्त्रः श्री ललावट्टिगम सूत्रः अध्याय ५ Page: 6-1

काय - वाङ् - मनः - कर्मयोगः १-१

सूत्रार्थः काय-वचन-रूपी मनो हि या यो यो है.

ललावट्टः प.पू. उमास्वामिनः यथां आश्रय ललावट्टी लुमिका
"योग" है शब्द है। योग अर्थात् वीर्यनिश्चय तर्जना
हृदयेशम है अर्थात् हृदय रूपा पुद्गलका कासंजनक
(माध्यमका) प्रवर्तमान आत्मवीर्य अर्थात् आत्मशक्ति.
इस संसारी जलमां रहने शक्तिना उपयोग मन, वचन
रूपे कायना कासंजनक है। आत्मामां रहने शक्ति
जो है परंतु तेना उपयोग त्रयाना स्तंभन गह्रा है
मन, वचन रूपा काय। कायना कासंजनक है शक्तिना
उपयोग न काययोग, वचनना कासंजनक है शक्तिना
उपयोग वचनयोग, रूपा मनना कासंजनक है शक्तिना
उपयोग मनयोग। अर्थात् मूलमेव है काययोग, वचनयोग
रूपे मनयोग जो त्रय है पण उत्तर मेव है (पंटा मेव)
तेना है एव है। (१) काययोग - सात प्रभरे
(२) वचनयोग सात प्रभरे रूपा (३) मनयोग सात प्रभरे.

काययोगना मेधाः (१) कोटारित (२) कोटारितमित्र
(३) कोटारित (४) कोटारितमित्र (५) कोटारित (६) कोटारितमित्र
रूपा (७) कोटारित

(१) कोटारित काययोगः कोटारित शरीर द्वारा है शक्तिना
उपयोग. या योग शरीर पर्याप्त समाप्त है। जा
संयुक्त समसुख यत्तु रहै.

(२) कोटारितमित्र मययोगः परमवसां उच्यते है। सा
न मय कोटारित शरीरकी रचना शब्द तर्ज है। यथा
सुख न शरीर सुखिने न शरीर न है। यथा सुख मयानी
प्रवृत्ति केव कोटारित शरीरकी है। परंतु
कोटारित मययोगकी पण मय है। यथा मय सुख

જોદારિત શરીર પૂર્ણ હોય ત્યાં સુધી જોદારિત અને મિશ્ર કાર્મણું જ બનેલો મિશ્ર યોગ લાયક છે. જોદારિત શરીર પૂર્ણ થયા પછી ક્ષીત જોદારિત મયયોગ લાયક છે.

(૩) વૈદ્યિય કાય યોગ: વૈદ્યિય શરીર દ્વારા જાત્યશાસ્ત્રનો ઉપયોગ. મૂળ વૈદ્યિય કાય યોગ નો વૈદ્યિય શરીર પર્યાપ્ત પૂર્ણ થયા પછી સંપૂર્ણ ભવ સુધી લાયક છે, અચર ઉચર વૈદ્યિય શરીરમાં ન શરીર લાયક ત્યાં સુધી જ તેનો મયયોગ લાયક છે.

(૪) વૈદ્યમિશ્ર મયયોગ: મૂળ વૈદ્યિય શરીર (દેવેન્દુ શરીર) ની અપેક્ષાનો કાર્મણું સારત વૈદ્યિય શરીરનો નો વ્યાપાર નો વૈદ્યિય મિશ્ર મયયોગ. ઉચર વૈદ્યિય શરીર (જાત્યદારી મુનિ) ની અપેક્ષાનો જોદારિત શરીર સારત વૈદ્યિય શરીરનો નો વ્યાપાર નો વૈદ્યિય મિશ્ર મયયોગ.

(૫) જાત્યશાસ્ત્ર કાય યોગ: જાત્યશાસ્ત્ર શરીર દ્વારા જાત્યશાસ્ત્રનો ઉપયોગ નો જાત્યશાસ્ત્ર મયયોગ. જાત્યશાસ્ત્ર શરીર ને વ્યાપાર થયા પછી તેનું વિસર્જન હોય નો પૂર્વેના વ્યવસ્થા સમયમાં જાત્યશાસ્ત્ર મયયોગ લાયક છે.

(૬) જાત્યશાસ્ત્ર મિશ્ર મયયોગ: જોદારિત શરીર સારત જાત્યશાસ્ત્ર શરીરનો નો વ્યાપાર જાત્યશાસ્ત્ર મિશ્ર મયયોગ થયેલ છે. આ મિશ્ર યોગ જાત્યશાસ્ત્ર શરીરનો પ્રથમ તરી વખતે અને વિસર્જન (At the time of removal જાત્યશાસ્ત્ર body) તરી વખતે અંતર્મૂલ્ય સુધી લાયક છે.

(૭) નૈવસ્ય કાર્મણું મયયોગ: ભવને પરત્વમાં પુસ્તકાગ્રહી જનાં જાત્ય-જો-કો-ત્રણ સમય સુધી આ કાય યોગ લાયક છે. અહીં નૈવસ્ય શરીર સદા કાર્મણું ની સાથે જ રહેતું હોય છે. કાર્મણું શરીરમાં નૈવસ્ય શરીરનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.

આ સાત્ત્વમાંથી કોઈપણ સંયતોગ જ્ઞાન્ય છે એક સમય
અને ઉત્કૃષ્ટકી અંતર્મુદ્રા સુદૃઢ થી રહેલો સ્વારણ્યો
યોગ બદલાઈ જાય છે. કાચકાગાન બદલી વચનયોગ
કે મનોયોગ પ્રવર્તે છે. તેથી એક યોગ સંબંધી કાશ્ચવ
પણ જ્ઞાન્ય એક સમય અને ઉત્કૃષ્ટકી અંતર્મુદ્રા
સુદૃઢ થી રહે.

વચનયોગ: (૧) સત્યવચન યોગ (૨) અસત્ય
વચનયોગ (૩) મિશ્ર (સત્યસત્ય) વચન યોગ અને
(૪) અસત્યમૃષ્ટા (અસત્યસત્ય) વચન યોગ.

(૧) સત્યવચન યોગ: સત્ય વચન બોલવું ની.
દા.ત. પરમાત્મા સર્વજ્ઞ અને કૅવળી છે, જ્ઞાનમાં પાણી
વ્યાગ તરવો જોઈએ, સંવર ઉપાદેય તત્ત્વ છે વગેરે.

(૨) અસત્યવચન યોગ: અસત્ય વચન બોલવું ની.
દા.ત. પાપ નેવું આ વિષયમાં ત્રિભુવન ગરિ.

(૩) મિશ્રવચન યોગ: કોઈ સત્ય અને કોઈ અસત્ય વચન
બોલવું ની. દા.ત. દારૂ-બાર સાદું જઈ રહ્યા હોય
તો પૂછા " આ દારૂકા જાય છે " એમ તરવું તેમાં
દારૂ જાય છે અસત્ય હોય પૂછા બારી જનાં લોવા હતાં
જ તરવું તે અસત્ય છે મારે તેને મિશ્ર વચનયોગ કહે છે.

(૪) અસત્યમૃષ્ટા: સત્ય પૂછા ગરિ અને અસત્ય પૂછા ગરિ
તરવું વચન.

મનોયોગ: વચનયોગના જે ચાર પ્રકાર છે તેજ
ચાર પ્રકાર મનોયોગના છે. ચાર પૂછા તરવું છે.
માત્ર બોલવાના સ્થાને વિચાર તરવો એમ સમજવું.
આ રીતે ૭-કાચકાગા, ૪-વચનયોગ અને ૪-મનોયોગ
મળીને કુલ ૧૫ યોગ કહે છે.

સાર: આત્મા એક અખંડ દૃવ્ય છે અને મન, વચન,
કાચા એ ત્રણેયો આત્મ પરિણામ રૂપ છે. પ્રથમ
અધ્યાયના પ્રથમ સૂત્રમાં સમ્યક્ દર્શનજ્ઞાનચારિત્રા શિ।
મોક્ષમાર્ગ: કહ્યું તે સમ્યક્દર્શન, સમ્યક્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર
એ ત્રણેયો સમન્વય તે મોક્ષ માર્ગ છે. એ તેમ કરતાં
કાચાદિ ત્રણેયો સમન્વય તે યોગ છે તેમ સમજવું નહીં.
આ સૂત્રમાં રહેલ કર્મ શબ્દ કાચાદિ ત્રણે સાથે જોડવાનો છે.
તેથી કાયકર્મ, વાકુકર્મ અને મનકર્મ એ ત્રણેયો અલગ
અલગ ક્ષયારવું જોઈ કાયયોગ, વાકયોગ અને મનોયોગ
ત્રણે ભિન્ન ભિન્ન યોગો છે તેમ સમજવું પણ ત્રણેયો
સમન્વય દેવાથી ત્રિય એક યોગ બનેલો તેમ સમજવું નહીં.
આ જે પંદર પ્રકારના યોગ કક્ષા તે શુભ અને અશુભ
જે પ્રકાર છે. વ્યવહારિક જગતમાં જેને યોગ તરવામાં
આપેલો તે યોગ તરત જોઈ દર્શનમાં યોગની વ્યાખ્યા
નહીન અલગ જ છે, આ સૂત્રમાં યોગનો અર્થ
"મન-વચન-કાચાન્ત્રિ શુભાશુભ પ્રવૃત્તિ" એવો થાય છે.
સંસ્કૃતી પંચોચ્છેદ્ય અપોમાં આ ત્રણે યોગ બદલાયા તરેલો
કારણતે તંદિપણા યોગ જ્ઞાન્ય છે એક સમયનો અને
વધુમાં વધુ અંતર્મુદૂર્ત ના કક્ષા છે. પરિણામ તરત
અંતર્મુદૂર્તની વધારે એક યોગમાં સ્થિર રવી શકે તે
વાત જ અસભ્ય છે. આથી સામાયિક પણ લોકોની
કહ્યું છે. આ સામાયિકના માધ્યમથી યોગનિરોધ
શુદ્ધિ પરીચવું તે જ આત્માનું લક્ષ્ય લાવું જોઈ.

સ્ત: આશ્રય:

૬-૨

સૂત્રાર્થ: તે (અર્થ) આશ્રય છે.

ભાવાર્થ: મન-વચન-કાર્યના વ્યાપાર રૂપ જે વર્ણ
તે કર્મના બંધ તથાનાર લોકો આશ્રય તથાય છે.
આશ્રય અર્થે કર્મોનું આવવું જેમ જારી દ્વારા મકાનમાં
કચરો આવેલો તેમ યોગ દ્વારા આત્મામાં કર્મો
આવે છે. માટે યોગ પણ આશ્રય તથાય છે.

યોગે કર્મના આશ્રય,
કર્મના આશ્રયે બંધ,
બંધે કર્મના ઉદય,
કર્મના ઉદયે સંસાર

માટે સંસારથી છૂટવું હોય તો આશ્રય છોડવા અવશ્ય.
જેમ છોડો દ્વારા મોક્ષમાં જાવો પ્રવેશ દેતાં તે સમુદ્ધમાં
ડૂબી જાય છે, તેમ યોગરૂપ છોડો દ્વારા અવરૂપ મોક્ષમાં
કુર્મરૂપ જાવો પ્રવેશ દેવાથી તે સંસારરૂપ સાગરમાં
ડૂબી જાય છે.

મન-વચન-કાર્યના યોગરૂપે આશ્રયના બને છે.

(૧) દેહ્યાશ્રય: - મનયોગ, વચનયોગ અને કાર્યયોગ
દ્વારા કર્મોનું આવવું

(૨) ભાવાશ્રય: - અવજા શુભ + અશુભ અધ્યવસાય

આશ્રયમાં મુખ્ય તરફ આત્માના શુભ + અશુભ
અધ્યવસાય છે. કારણકે યોગ હોવા છતાં શુભ + અશુભ
અધ્યવસાય જ હોય તો કર્મના આશ્રય થતાં જાણી,
જેમ ૧૩મા ગુણસ્થાને વર્તતા સ્વભાવ ભગવાંતને
શુભ યોગનું અસ્તિત્વ હોવા છતાં કુર્મ સાત્તાવેદનીય
કર્મના આશ્રય થાય છે.

शुभ्र: पुढेरु

९-३

सुत्रार्थ: शुभ्र यत्तु पुढेरुमर्तु शास्त्र एव

भाषार्थ: आत्माना शुभ्र अध्वयसायकृ धत्तायाग शुभ्रयाग, आत्माना अध्वयसायकृ धत्तायाग शुभ्रयाग, शुभ्र शब्दने एव "प्रशस्त" पणु धीय वी. जैमिने प्रशस्त राग, प्रशस्त डोडे, प्रशस्त मान वगरे, जौतमस्वामीने जगवान मरापरस्वामी परने जे राग एतो ते प्रशस्त राग तरेयाय.

शुभ्र काययाग:- अहंसा, ईध तुरे मर्ति, दया, धान, प्रहययक वगरे शुभ्रकाययाग एव.

शुभ्र ध्येययाग:- सत्य एव एततर वाळी, ईध-तुरे सुति, तुरे-तुरेणी प्रशंसा वगरे शुभ्र ध्येययाग एव.

शुभ्र मनयाग:- अहंसा, सत्य, अयोध, प्रहययक, ईध-तुरे मर्ति, दया, धान वगरेना धियायी शुभ्र मनयाग एव.

शुभ्र कर्मजंयना तरहु मूल शुभ्र हिंयाइप शास्त्रयो पणु अपेक्षायो पुण्य व तरेयाय एव.

पुढेरु तरहु:-

- (१) पात्रने अण्ण आयवाकृ पुण्यना शास्त्र धीय
- (२) पात्रने पाळी आयवाकृ
- (३) पात्रने स्थान आयवाकृ
- (४) पात्रने शयन (bed) आयवाकृ
- (५) पात्रने वस्त्रा (clothes) आयवाकृ
- (६) मननी शुभ्र संतप इप प्रवृत्ति
- (७) वयननी शुभ्र संतप इप प्रवृत्ति
- (८) शयाननी शुभ्र प्रवृत्ति
- (९) ईध-तुरे न ममस्कार तरवाकृ

शंका:- पात्र तने तरेयाय ?

समाधान: वीरतर हू मांडीने मुनि मराराव सुधना सुपात्र तरेयाय. धर्मी तुरेस्थाने पात्र तरेयाय, अनुराया योय नवने अनुराया पात्र तरेयाय.

અશુભ: પાપરૂપ

૬-૪

સૂત્રાર્થ: અશુભચાંગ પાપનાં આશ્રય છે,

ભાવાર્થ:

અશુભ કાયચાંગ:- દિસા, ચારી, પરગર, સાબજનું સેવન વગેરે અશુભપાપચાંગ છે.

અશુભ વચ્ચચાંગ: તકોર વાહુ, અમલ્ય જાલેયું, ચારિતર જાલેયું, પંચુચ્ચ-નિંદા તરવ વગેરે અશુભ વચ્ચચાંગ છે.

અશુભ મનોચાંગ: આતંકિયાન, બહાનના ચારનનું રાંતન, દિસા, ચારી, વૃદ્ધ, મેલુન-પરિગર સંબંધિ વિચારણા, રાગ, ક્રોધ, વર્ષા વગેરે અશુભ વચ્ચચાંગ છે,

આ પાપરૂપાનના સેવનથી પાપ જંદાય છે.

સંકષ્ટાટી - સંકષ્ટાટી: સામ્પરાયિત - વર્ણપદ્ધતી: ૬-૫

સૂત્રાર્થ: સંપ્રાય (કષાયવાળા) જીવોનો જે આશ્રય તે સામ્પરાયિત આશ્રય તરવાય છે અને સંપ્રાય જીવોનો જે આશ્રય તે વર્ણપદ્ધિત આશ્રય તરવાય છે,

ભાવાર્થ: સંપ્રાય અટલો સંસાર. એનાથી સંસારમાં પરમ્પ્રમણુ થાય તે સામ્પરાયિત મર્મ, કષાયના ઉદયવાળા

આત્મા કાયા-વચન ને મજના ચાંગોથી ત્રણ પ્રમારે શુભ અશુભ જોડમાં જાંદ છે અને સામ્પરાયિત આશ્રય થાય છે.

કષાયના સરવાળાથી થતો શુભ ને અશુભ આશ્રય સંસારનો

લેવું બનેલું છે. કારણકે પ્રકૃતિજંદ, પ્રદેશજંદ, સ્થિતિજંદ

અને રસજંદ એ ચાર પ્રમારના જંદમાં સ્થિતિજંદ અને

રસજંદની વિશેષતા છે. કષાયના દીધે શુભ ને અશુભ

સ્થિતિ અને રસના જંદ કાર્દિ થાય છે. જે સંસાર

પરમ્પ્રમણુ વધારે છે,

અપ્રશસ્ત સાયના સરવાળાથી થતો મર્મજંદ અશુભ

થાય છે અને પ્રશસ્ત સાયના સરવાળાથી થતો

કર્મજંદ શુભ થાય છે.

બંને પ્રકારનો કર્મબંધ સંસારનો લોભુ બનેલો. પણ પ્રશસ્ત કષાયના સંપ્રસારથી થતો શુભ કર્મબંધ પરબ્રાહ્મી સંસારથી મુક્ત થાવનારો છે.

સમ્પ્રાયક દેવતા સંપ્રસારિત બંધમાં કર્મો આત્માની સાથે ચીત્તશીલાની ભીંજ ઉપર રજ ચોટે તેમ ચોટી ગય છે અને સ્થિતિ બંધ મુક્તિ લાંબા કાળ સુધી રહેલો. અને અજાદામળ પૂણ્ય દેવતા શુભાશુભ ફળ આપેલો.

વર્ષા ચોટે ગમન. પદ ચોટે દ્વારા, ક્રેવળ કષાય રાસત યોગ દ્વારા થતો આશ્રય (અર્થાત બંધ) વર્ષાપદ છે, કષાયરાસત આત્મામાં આશ્રય (કર્મબંધ) ક્રેવળ યોગથી જ થાય છે, આથી તેનો વર્ષાપદ આશ્રય તરોચ છે. આ આશ્રયથી થતો બંધ રસ રાસત લાય છે અને તેની સ્થિતિ પણ સંક્રમણ સમય લાય છે.

જેમ સૂત્રી ભીંજ લાય અને તેના ઉપર લાક્ષણો દડો ફેંટવામાં આવે તો તે ચોટી જતો જઈ પણ ભયભરને પાછો પોછો તેમ કષાયરાસત ફૂંટત મન, વચન ને ~~તે~~ તિવાના જે યોગથી આવતા તમો છે તે આત્માની સાથે લાગીને તરતના ઘૂરા પડી ગય છે.

વર્ષાપદમાં કર્મો પ્રથમ સમયબંધાય, બીજા સમયે ભોલાવાય અને ત્રીજા સમયે આત્માથી વિપુરા પડી ગય છે.

પ્રથમ ગુહાસ્થાનત ક્ષે ૧૦ મા ગુહાસ્થાનત સુધી કષાયલાય લાયકી સામ્પ્રસારિત આશ્રય અને ૧૧ થી ૧૩ ગુહાસ્થાનત સુધી વર્ષાપદ (અર્થવા વર્ષાપદિત) આશ્રય લાય છે. ૧૪ મા ગુહાસ્થાનત યોગનો પણ આત્માવ લાયકી આશ્રય લોતા જઈ.

શંકા શું બધા જવાને ત્રણેય યોગ લાય?

સમાધાન: ના, આત્મિન્દ્રિય જવાને ફૂંટત તિયયોગ જ લાય છે.

બેચન્દ્રિય તચન્દ્રિય, ચક્રિન્દ્રિય અને અસંજી પંચેન્દ્રિય જવાને કાર્ય અને વચન જોમ બેયોગ લાય છે.

સંજી પંચેન્દ્રિય જવાને ત્રણેય યોગ (મનો-વાક-તિય) લાય છે.

अथ - कषाय - चण्डिका - शिवा :

पंच - यजुः - पंच - पंचविंशतिशंखाः पूर्वस्य मन्त्रः

५-५

सूत्रार्थः अथ, कषाय, चण्डिका एते शिवात्मने।
अनुक्रमे पंच, यजुः, पंच, एते पञ्चविंशतिशंखाः मन्त्रे।
अथ चण्डिका उच्यते (संपरायित नामना) प्रथम
शाश्वत एव।

भावार्थः सूत्रमा "पूर्वस्य" शब्द एव न सूत्र ५-५ नी
अनुक्रमेण मन्त्रे। उपरान्त सूत्रमा ले प्रथम शाश्वत
मन्त्रे एव लेमां प्रथम शाश्वत संपरायित एव मन्त्रे
"पूर्वस्य" मन्त्रे संपरायित मन्त्रे अर्थ इति।
एव संपरायित शाश्वत उच्यते इत्यन्तरे।

पंच अथः (१) चण्डिका (२) यजुः (३) यजुः (४) मन्त्रे
एते (५) पञ्चविंशति

यजुः मन्त्रः इति, मान, माया लीला एते।
अनन्तानुक्रमेण, अथवाप्यानी, प्रथमाप्यानी, संवत्सरे

पंच चण्डिकाः = उपरान्तचण्डिका, रसनचण्डिका, द्वात्रिंशच्चण्डिका,
अक्षुरिचण्डिका एते शिवात्मने।

अथ शिवात्मने :

(६) सञ्जयस्य शिवा :

सञ्जयस्य मन्त्रे एवानी एते-गुरु-धर्म एते शिवा।
एते नामस्कार, पूजा, मन्त्रे, एते, विजय, वंधाय
एते शिवात्मने सत्सर्वेण्ये, एतेगति, एते
पुण्यमन्त्रे शाश्वत एव।

સંદેશનો મહેલ: ક્ષી તત્ત્વાર્થસંગ્રહ સૂત્ર: અભ્યાસ-૬ Page 6-10

(૨) મિથ્યાત્વ ક્રિયા:

મિથ્યાત્વકર ગુણની સામાન્ય દેવ-ગુરુ સંબંધિ
જન્મસ્કાર, પૂજા, ભજન, દાન, ધ્યાન, વેદાભ્યાસ
વગેરે ક્રિયાથી મિથ્યાત્વની વૃદ્ધિ થાય છે.

(૩) પ્રયોગ ક્રિયા: આશુભ કર્મબંધ થાય તેવી
મન-વચન-કાયાની ક્રિયા જે કલ્યાણચક્ષુસ રાધે

(૪) સમાધાન ક્રિયા:

સમાધાન કરતે સમુદાય

- મુલ્ય (Movie) જોતાં TV જોતાં આયુષ્યનો
બંધ પડે તો વેરનીતરફ વગેરે અતસ્માત્તમાં
સાથે ઉપડી જાય. મિત્રોના તરવારો રસ વગર
જોડાય એવ તો બની શકે જાય.
- સાથે (સમૂહમાં) સ્વાધ્યાય તરતા, સાથે પ્રતિષ્ઠા
તરતા, સાથે ધર્મક્રિયા તરતા આયુષ્યનો બંધ પડે
તો દેવગતિ મળે.

(૫) વંચાપદ્ય ક્રિયા: ૧૨ થી ૧૩ ગુહ્યસ્થાન સ્પર્શ કરી
ક્રિયા રાધે. કૂંતમાં તમાય ધ્યાનની ગમનાગમનની
ક્રિયા. શાતાવેદનીય કર્મ બંધાય.

(૬) અધિત્રાહિની ક્રિયા: રિંસાના સાદનો જોડા તો
બુંદુત, તલવાર, દરો, ભાસા, ચણુ વગેરે બનાવવા
ખરીદવા, વચવા

(૭) કાયાની ક્રિયા: કાયા દ્વારા અભ્યાસ કરતે
ઉપચાર કરતે વાજે. રસ્તા ઉપર ચાલતા
વંચસિમિતનું પાલન ના કરવું.

(૮) પ્રાદોષિતી ક્રિયા: જ્યાં જ્યાં અભવ હોય
ત્યાં જ્યાં હોય. બે મિત્રો વાત કરતા હોય અને
ત્રીજો અણગમતો આવે તો મનમાં હાથ ને આ
જ્યાં રૂપની પડવો...

કાર સાથે ન હોય તો કાર (અભવ) ન કોઈ...
ક્રિકેટની દેસ્ક મેચમાં પોતાની માનીતી ટીમ
રાખી જાય તો TV નોટી નાંખો---

(૯) પરિત્યાગી ક્રિયા: પોતાનો અભવ બીજાને
સંતોષ બુલવવો હોય ત્યારે પ્રવૃત્તિ કરવી.
જે મે જ્યાં વિચારવા ...

(૧૦) પ્રાણીપાત ક્રિયા: પોતાનો ને પરનો નાશ
કરવાની ક્રિયા.
સ્વનોનાશ: પર્વત પરથી પડવું, અગ્નિ સ્નાન,
ઉંડા પાણીમાં ડૂબી જવું,
પરનોનાશ: બીજાની રચવા કરવી.

(૧૧) દર્શન ક્રિયા: સ્ત્રી વગરનું સંગ્રહ દર્શન કરવું.
પુદ્ગલ (અભવ) ના પર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ
સંગ્રહ સંગ્રહ ને સંગ્રહ કરવાની સાધના હોય.

(૧૨) સ્પર્શ ક્રિયા: સ્ત્રી, મુઠા, દાગીના વગરનો
સંગ્રહ સ્પર્શ કરવો.

(૧૩) પ્રવચન ક્રિયા: પુલક ન હોય તો નવા નવા
સાક્ષી, જાણ બતાવવા

(૧૪) સમન્તાનુપાત ક્રિયા: જ્યાં લોકોની અવરજવર
હોય ત્યાં માર્ગમાં મળા-મુજ વગરે અચૂર
પદાર્થોનો સંગ્રહ કરવો.

(૨૨) ચારિત્રીની ક્રિયા: લોકોને ઘણું ધન મેળવવું તો તેમ ઉપર મૂર્ખા-મમતા તરવી, તેમ રક્ષણ માટે પ્રવૃત્તિ તરવી.

(૨૩) માથા ક્રિયા: ધર્મ ક્રિયા તરતા માથા તરી પોતાના આત્માને અને બીજાનો ઠગી. સંવેદનના દબાવી તેમ ન તકુ લાયક અને કરતે માટે સંક્રમણુ છે. ઉદાહરણ પાછુ ન વાપરતે લાયક અને કરતે હું વાપરું છું.

(૨૪) મિલ્યાદર્શન ક્રિયા: આ લોકો લોકો પરસ્પરના સુખનો અભાવ મિલ્યાદર્શનની સાધના તરવી. મિલ્યાદર્શનની પ્રવૃત્તિ કાય તીલા તરીકે તરવા

(૨૫) અપ્રવ્યાજન ક્રિયા: જે પાલો જીવનમાં ન જ કરવાના લાયક હતા તેમો મન-વચન-ત્રાસી જે વ્યગ્ર ન તરીકે લાયક નો તેમો પ્રવચને પાછુ તરવાની ભાવના અતી નથી કરતે આશ્રવ ચાલુ છે. પ્રવ્યાજન ન લાવાના તરણી આ ક્રિયા ચાલુ રહે.

સંક્રા: સાંપ્રતિત આશ્રવના ભાવોમાં અનિદ્ર્ય, કષાય અને અવ્રતો જણાવ્યા તેમાં ક્રિયા હોજ. ત્યાર પછી રથ ક્રિયાનો રીત આશ્રવ તરી. આ રથ ક્રિયાઓમાં આશ્રવ સમજ સંક્રાય હો તો પછી અનિદ્ર્ય, કષાય અને અવ્રતોને મિદ્રે તરવાની શું શરૂ ?

સમાધાન: પ્રક્રમ ચોગ્ય છે, કેવળ રથ ક્રિયાના ભાવોને આશ્રવના ભાવોને મિદ્રેશા લેવી શકે છે. પરંતુ આ રથ ક્રિયાઓમાં અનિદ્ર્ય, કષાય અને અવ્રત નો કારણ છે તેથી જણાવ્યા માટે અનિદ્ર્યાદિ તરણું ગણી તરત છે.